

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

VI. Quænam apostatarum & hæreticorum sint pœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

fociat, ut ex verbis præcedentibus colligitur. Quæ ratione apostasia non est vna simplex species infidelitatis, sed est communis omnibus tribus speciebus, duabus ex his in vnum subiectum cõcurrentibus; non ita quidem quasi Paganismus & Iudaismus complete ipso factõ in apostata reperitur; sed quia saltem secundum affectum, singularum eiusmodi infidelitatum rationem & malitiam confectatur, hoc ipso, quod talis vellet, se nunquam aut verum Deum, aut Christum agnovisse & credidisse. Cum quo nõ pugnat, quo minus apostasia formaliter spectata eandem cum hæresi infidelitatis speciem constituat, ut dictum ex S. Thoma q. 10. a. 5.

Ad secundum Respondetur, com̄nem modum loquẽdi esse verum; reuera enim talis etiam Turcismi aut paganismi infidelitatem contrahit; sed hoc non obstat, quo minus veram etiam & essentialem hæresis malitiam habeat; quæ etiam ipso apostasie nomine significari solet. Sumitur autem denominatio vulgo ab eo, quod talis apostasia supra communem rationem hæresis addit, ut criminis ratio magis exaggeretur. Quod autem subiungitur, ad hoc ut aliqui dicatur hæreticus, impertinens esse quod ante fuerit Christianus, plane falsum est, & cõtra com̄ne & apertã S. Thomæ sententiam. Alia utiq; est Catholici ratio, quæ Iudaismum, Turcismum, vel hæresin in eodẽ subiecto præcessisse nequaquam supponit.

Ad tertium Respondetur, hæreticorũ filios, qui Christianam fidem nõquam susceperunt proprie & consummato opere non esse hæreticos, sicut nec etiam ab Ecclesia velut hæretici puniri possunt, ut dub. seq. dicemus. Dicuntur tamen & sunt hæretici late loquendo, quia ipso saltem affectu hæresin & apostasiam maiorum, qui olim à Catholica fide defecerunt, approbant. Quod etiam de Turca ad Lutheranam fidem culpabiliter transeunte dicendum est, priusquam baptismum suscipiat: etsi cum post baptismum susceptum, errorem fidei Lutheranae pertinaciter continuat, perfecte etiam hæreticus fiat, utpote deficiens ab ea fide, quam in ipso baptismo ad veram solum Ecclesiam spectante implicite professus est, ut dictum dub. 3.

Ad quartum Respondetur, modos illos loquẽdi esse desumptos à strictiore illa significatione vocabuli hæresis & hæretici, prout nunc à cæteris infidelitatis speciebus reipsa separata reperitur: cum tamen negari non possit, formalem & abstractam rationem hæresis latius patere: quia utique etiam in lege naturæ aut Mosaicæ locum habere poterat hæresis, vbi tamen in communi vsu fidelis populi, Christi professio non vigeat: & vestimenta ouium non significant solum Christianæ fidei professionem, sed quamcunque etiam Verbi & reuelationis diuinæ iactationem, ut in antiquis Pseudoprophetais videre est.

Utramque vero hæresis acceptionem expresse etiam tradidit S. Thomas: priorem quidem loco superius relato q. 10. a. 5. vbi, ut dictum, ex instituto rem hanc explicat: posteriorem autem, quæst. 11. art. 1. vbi ait: *A rectitudine fidei Christianæ dupliciter quis potest denari. Vno modo, quia ipsi*

Christo non vult assentire: Et hic habet quasi malam voluntatem circa ipsum finem: Hoc pertinet ad speciem infidelitatis Paganorum & Iudeorum. Alio modo per hoc, quod intendit quidem Christo assentire, sed desinit eligendo ea, in quibus Christo assentiat: quia nõ eligit ea, quæ sunt vere à Christo tradita, sed ea quæ sibi propria mens suggerit. Et ideo hæresis est infidelitatis species, pertinens ad eos, qui fidem Christi profitentur, sed eius dogmata corrumpunt. Vbi S. Thomas non retractat aut reuocat eam, quam superius q. 10. a. 5. tradiderat abstractam & essentialem hæresis rationem, quæ communis est cuilibet apostasie à suscepta fide; sed eo loco hæresin considerat quasi materialiter, & ex parte obiecti, conformiter notioni & etymologiae nominis, quam ibidem præmiserat ac prout reipsa ab alijs speciebus infidelitatis seuincta est: quæ acceptio etiam vulgo magis recepta est, ut dictum. Sed priorem & essentialem atque abstractam rationem & acceptionem hæresis non excludit.

DVBIUM VI.

Quanam sint apostatarum & hæreticorum pœna.

S. Thomas 2. 2. q. 11. a. 3. & q. 12. a. 2.

Agit hac de re S. Thomas q. 11. a. 3. & q. 12. a. 2. vbi tamen duas solum hæreticorum & apostatarum pœnas, nempe excommunicationem & amissionem dominij in subditos pertractat. Sed quia sunt etiam alia pœnæ, eadem que hæreticis æque ac apostatis communes, generatim de omnibus agendum est.

Prima igitur pœna est excommunicatio maior, quam nõ ipso quidem iure diuino, ut putat Ecdicus in enchiridio, sed antiquissimo iure Ecclesiæ, ut Bannes q. 10. a. 3. Gregorius de Valentia q. 11. punct. 3. & Suarez 3. part. tom. 5. disp. 2. sect. 1. ex communi docent; & nunc quidem etiam in bulla cœnæ reseruatam, ipso factõ incurrunt omnes hæretici & apostatæ, qui post baptismum, & vere interius defecerunt, & sufficienti aliquo signo hæresin, vel apostasiam, licet occultissime, & sine vllõ teste, expresserunt: non autem qui sola mente in hæresin inciderunt; nec qui solum hæresin, aut Iudaismum, vel Paganismum, exterius, salua interius fide, professi sunt, ut ex communi docent Gregorius de Valentia q. 11. punct. 3. Bannes & Arragonius hic q. 12. a. 2. & fuse Suarez 3. part. tom. 5. d. 4. sect. 2. & in specie de casu hæresis d. 22. sect. 2. Quidquid de pure mentali hæresi in contrarium dixerit Adrianus in 4. q. 2. de confess. & quodl. 8. q. 1. post Glossam & Canonistas Clement. 1. de hæreticis; & de sola professione externa apostasie Caietanus hic quæstione 12. articulo 1. & quæstione 94. articulo 1. Ratio est; quia in hoc casu professionis solum externæ, peccatum apostasie non est plane consummatum; in priori autem casu, ad forum externum Ecclesiæ non pertinet, quæ de mere internis non iudicat, ut suo loco dictum.

Neque

108 Neque his obstat S. Thomas q. 11. a. 3. ubi ait, ex misericordia Ecclesie, non statim damnari hereticos, sed post primam & secundam correptionem. Intelligitur enim hoc, vel de penis corporis, vel de excommunicatione, quæ nominatim alicui infligatur: Quando constat, etiam temporibus Sancti Thomæ, per constitutionem Lucij III, ut habetur capit: *Ad abolendam*, de hereticis, omnes hereticos ipso facto fuisse excommunicatos. Imo probabilius videtur, etiam Apostolorum temporibus, tanquam excommunicatos fuisse vitandos, iuxta illud 2. Tim. 3. v. 5. *Hos devota*. & 2. Joannis v. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert, nolite recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis.*

109 Dubitatur hoc loco, an etiam dubitans de fide incurrat excommunicationem. Respondeo probabilis videri, dubitante solummodo de fide, sine absoluto & formali iudicio fidei opposito, non incurrare excommunicationem; cum talis hæresin plane consummatam & perfectam non habeat, ut aperte sentit Sa v. *hæresis*; & consequenter sentiunt illi, qui dubitationem solum privatiue fidei opponi tradunt; etsi contrarium asserat Toletus in explicatione bullæ Coenæ excommunicat. 1. quod etiam significant Nauarrus Manual. c. 27. Gregorius de Valentia q. 11. punct. 3. & ex parte Suarez disp. 43. sect. 1. num. 1.

110 Eandem porro excommunicationem incurrun- tur etiam hereticorum receptores, fautores, defensores, aut qui eorum libros hæresin continentes, aut de religione tractantes legunt, (nisi quis forte pauculos tantum versus v. g. vnam solum paginam legat, iuxta Sa loc. cit.) tenent, imprimunt &c. De qua re plura citati, & nos suo loco tom. 4. de Excom. Qui vero aliorum libros, ob errores, vel errorum suspicionem prohibitos legunt, incurrun- tur etiam excommunicationem iudicis non reseruatam, ubi ille receptus est, sed non hanc bullæ coenæ, ut recte docet Toletus loc. cit.

111 Secunda poena est irregularitas, quam incurrun- tur omnes heretici, siue apostatae, & eorumdem fautores ex capit. *Quicumque*, de hereticis in 6. Manet siquidem etiam post vulnus infidelitatis sanatum, cicatrix irregularitatis, Canone venium causa 1. quæst. 1. & Canone *si quis* 1. q. 7. & cit. cap. 2. de heret. in 6. Quod ex communi etiam docent Felicianus de irregularitate capit. 7. Henriquez lib. 14. cap. 5. n. 2. & Suarez 3. part. tom. 5. disp. 43.

Eandem incurrun- tur filij atque nepotes patrum hereticorum, qui in sua hæresi pertinaciter obierunt; matrum autem hereticarum soli filij, ut ex capit. *Quicumque*, & cap. *Statutum*, de heret. in 6. ex communi docent Nauarrus cap. 27. Manualis à numero 121. Gregorius de Valentia tom. 4. de Censuris quæstione 19. & Suarez cit. disputatione 43. sect. 3. ex communi, etsi Toletus libro 1. cap. 25. numero 1. & Sa v. *hæresis*, negent, rati eos solum prohiberi à consequitione beneficij; quod etiam significat Azor tom. 1. l. 8. cap. 13. q. 8.

112 Rectius limitat Henriquez cap. 5. numero 4. ut non procedat, si pater in natione infecta hæresi

decessit, notorie quidem hereticus, sed absque nota infamiae. Aut si filius natus sit ante hæresin patris; quod etiam alij docent: etsi nec istam quidem limitationem admittat Suarez post alios. Certe in Germania hæc poena locum non habet, præsertim in filijs.

Huc etiam spectat Neophytus, hoc est, recens conuersus & baptizatus, quem pro ratione constantiæ, & morum probitatis, citius aut tardius ad ordines admittit Episcopus, iuxta Suarez loc. cit. Alioqui ante decennium non admittitur, iuxta Nauarrum n. 105. & Henriquez cap. 4. n. 7.

113 Dispensat autem in hac irregularitate omni, 114 solus Pontifex; nisi cum quis ab occulta hæresi in foro conscientiæ legitime absolutus est: cum hoc enim dispensare posse Episcopum, post alios probabiliter docet Henriquez cap. 4. nu. 6. licet aliter Suarez. Quod vero addit Henriquez c. 5. num. 2. cessante infamia hæresis prius notoriæ, per poenitentiam, in ea irregularitate (quasi ex crimine iam occulto) dispensare posse Episcopum, improbable videtur, ubi quidem hæc irregularitatis species vsu recepta est: de quo dubitat Sa v. *hæresis*, imo dicit, *parum vsu receptam videri*, ut etiam supra dictum.

115 Tertia poena est privatio beneficij, quam Simancha quidem, & Castro apud Suarez infra, primum post sententiam declaratoriam criminis; alij vero, in quibus Suarez cit. disput. 43. sect. 1. num. 4. ex probabiliori & communiori, ipso facto incurri docent; idque nunc saltem iure nouo est manifestum, ex constitutione Pij V. quæ incipit, *Cum ex Apostolorum*. Interim in vtraque sententia fatendum, hereticum non priuari possessione beneficij, ante sententiam iudicis, ut ex communi notauit Azor cit. cap. 13. q. 8. & mox etiam in simili dicitur.

116 Quarta poena est privatio dominij bonorum temporalium: quam ex communi sententia, heretici & apostatae ipso facto incurrun- tur, ut ex capit. *Cum secundum*, de heret. in 6. docent Syluester. v. *hæresis* 8. n. 12. & sequent. Castro lib. 2. de iusta heret. punit. c. 5. & 6. & Gregorius de Valentia q. 12. punct. 2. etsi Bannes hic q. 12. a. 2. & Victoria relect. de Indis sect. 1. n. 14. fauente etiam Sa v. *hæresis*, iudicis sententiam requirant.

117 Vbi tamen notanda sequentia I. In neutra sententia hereticos ante sententiam, & peculiare præceptum iudicis, teneri bona sua in fiscum conferre, ut omnes docent; quia leges poenales ante sententiam iudicis ad executionem non obligant, nisi aliud statuatur, ut de legibus dictum.

II. Non posse hanc confiscationem executioni mandari per sæculares Principes; nisi quis prolata prius ab Episcopo seu Ecclesiastico Iudice sententia declaratus sit hereticus, ut aperte cit. cap. dicitur.

118 III. Habere proinde & retinere hereticos possessionem & usum suorum bonorum, donec per sententiam & executionem iudicis, ipsidem priuen- tur; adeoq; posse interim illos non solum fructibus bonorum vti, pro sua suorumque necessitate, ut docet Syluester n. 13. & 14. sed etiam prohibitu

de illis disponere, vtendo, fruendo, donando, legando, hæredes instituendo; imo etiam vendendo; modo emptori caueant, ne quandoq; ex hac emptione incommodum incurrat. Quæ omnia ipso facto sunt rata, donec irritentur: ita vt etiam recipientes in conscientia tuto retineant, donec priuentur; etiam si alterius hæresin nouerint, vt quoad hoc recte docuerunt Victoria, Bannes, Sa; et si aliter alij sentiant.

119 IV. In Germania, ex peculiari etiam ratione, non esse iniiciendum scrupulum ijs, qui post hæresin sua bona alienant, vel ab ijs alienata dono vel emptione accipiunt: cum, etiam si communi lege id non liceret; tamen per contrariam consuetudinem, conuenientibus magistratibus, videri possit ea lex iam quoad hoc enervata, vt recte notauit Gregorius de Valentia cit. quæstione 11. punct. 3.

120 V. Alioqui per sententiam iudicis, omnia bona hæreticorum, à tempore commissi criminis, sisco addici, vt notat Glossa in cit. capit. *Cum secundum*, ex communi; attamen in Germania non est timendum, ne aliquando fiat huius sententiæ executio, vt dictum.

121 Quinta poena est priuatio politicæ potestatis; quam ipso etiam facto incurrunt omnes excommunicati, iuxta Canonem, *Nos Sanctorum*, & Can. *Iuratos* 15. q. 6. & Extrauagantem Martini V. *Ad euitanda*, vt cum S. Thoma hic q. 12. a. 2. docent Caietanus, Bannes, Valentia ibidem ex communi. Vbi tamen discrimen est inter nominatim excommunicatos, & alios nominatim non excommunicatos: illis enim subditi, cum abiq; notabili suo detrimento possunt, etiam tenentur negare obsequium: his vero etsi possint, nõ tamen tenentur, vt ex dicta Extrauagante pluribus docent Bannes, Valentia, Arragonius, Azor locis cit.

Ratio est; quia ex vna parte isti tanquã excommunicati iam sunt priuati sua potestate, per citata capitula; ex altera vero parte, quoad facultatem cum illis comunicandi, restricta est hæc poena, vt nemo teneatur vitare tales nisi nominatim excommunicatos per cit. Extrauagantem, *Ad euitanda*: licet interim nullus fauor ipsis excommunicatis directe præstetur.

122 Sed & aliud discrimen est, quoad hanc poenã, inter excommunicatos ob hæresin, & alias causas. Hi enim sunt tantum priuati hac potestate, quã diu non respiscunt, vt patet ex cit. Canone 1. Illi vero etiam post conuersionem indigent nouo consensu Ecclesiæ, vt ex praxi notarunt Bannes & Valentia cit. q. 12. a. 2.

Sicut autem in simili de beneficijs Ecclesiasticis, & bonis temporalibus dictum est, vsum & administrationem eorumdẽ non adimi nisi post latam à iudice sententiã; ita etiam de possessione & vtu iurisdictionis, seu potestatis politicæ sentiendũ est, vt iuxta capit. *Cum secundum leges*, de hæreticis in 6. ex communi etiã docet Becanus, de fide hæreticis seruanda quæst. miscellanea 7. num. 8. Plura quæst. seq.

123 Cæterum in Ecclesia esse potestatem priuandi hæreticos dominio honorũ, & iurisdictione, pbatur primo ex scriptura. Nam 2. Paralipomenon 23.

Ioiada Summus Sacerdos vita & regno exiit Regnam Athaliam, non tam ob tyrannidem, quam idololatriã. Rursus 2. Paralipom. 26. Rex Ozias, ob profanationem diuini cultus, lepra percussus, ab Azaria Pontifice, alijsq; Sacerdotibus è templo expulsus, in separata domo habitare, & regnum Ioathan filio cedere coactus fuit. Item Ioanis 22. summa pacendi potestas Petro commissã, hoc ipsum deposcit, vt lupos ab ouili arcere, & modis omnibus, ne gregem deuasent, prohibere possit. Vnde etiam 1. Cor. 5. v. 13. ait Apostolus; *Auferete malum ex vobis ipsis*.

124 Secũdo pbatur ex antiquissima Ecclesiæ praxi; qua Pontifices, propter comune bonũ Ecclesiæ, nonnunquam Reipublicæ Christianæ noxios sua iurisdictione seu auctoritate priuarunt; alios vero ob defensionem verã & Christianæ fidei, speciali dignitatis & honoris prærogatiua ornarunt. Nec vero aliunde, quam à Pontifice Romano Leone III. Imperiũ Occidentis à Græcis ad Francos primum, hinc ad Germanos translatum: vt & similiter, boni communis causa à Gregorio V. Pontifice statutum, vt Imperator eligatur per septem illos Germaniæ Principes, qui etiam num sunt & dicuntur Electores Imperij. De qua re videri possunt Gregorius de Valentia hic quæstio. 12. punct. 2. & fuse Bellarminus in libris de translatione Imperij.

125 Tertio accedit ratio. Tum quia hæretici iure possunt ipsa vita priuari, vt dicitur inferius: Ergo multo magis alijs bonis temporalibus. Tum quia Ecclesiastica potestas ex suo genere superior est politicã, vt pote finem multo præstantiorem spectans: Ergo potest de hac, in ordine ad suum finem, puta comunem fidelium salutem disponere. Neq; tamen idcirco dicendum est, Pontificem habere iurisdictionem temporalem & directam in omnia regna, & bona orbis Christiani, sed spirituales & indirectã vt dictum in defensione Ecclesiasticæ libertatis lib. 2. c. 8. & fuse ostendit Bellarminus l. 5. de Pontifice c. 2. & in simili etiam de Christo tom. 4. suo loco docetur, quidquid nonnulli dixerint.

126 Sexta poena, est Infamia & inhabilitas ad munia, & beneficia ecclesiastica; de qua multa in vtroq; ue iure tit. de hæreticis, & in Cõcilio Lateranensi sub Alexandro III. & sub Inocentio III. & in capit. *Ad abolendam*, de hæreticis. Quamquã hæc poena sub irregularitate fere comprehenditur, eodemque modo limitanda est: nec in Germania quoad hæreticos toleratos est in vfu, vt ibidem dictum.

127 Septima, est poena corporis, videlicet incarcerationatio ex capit. *De Liguriis* causa 23, quæstione 5. Item exilium seu deportatio, olim valde vsitata, ex eodem capit ac tandem poena mortis, vt definitur à Leone X. in bulla contra Lutherum. De qua re plura quæst. seq. dub. 1. In praxi notanda sequentia.

128 I. Poenam mortis à Magistratu quidem politico executioni mandari, sed ex commissione & mandato Ecclesiasticæ potestatis, vt iustitia administratur. Quare non potest Magistratus ciuili à poenis eximere hæreticum seculari brachio traditum, ex capit. *Excommunicatus* l. 5.

Dammati, & §. mouentur, de hæret. Quidquid in contrarium dixerit Bannes hic.

II. Hanc pœnam procedere, non solum de hæreticis, qui in adulta ætate quandoque Catholici fuerunt, & à fide defecerunt; sed etiam qui in infantia baptizati, hæresin cum lacte matris hausitam, pertinaciter tuentur, ex communi; quando & isti vere ac propriè sunt hæretici, vt dictum dub. 5.

129 III. Hac poena, vbi recepta est, affici, tum omnes relapsos, etiam si conuerti denuo velint, tum omnes post admonitionem pertinaces, etiam si nunquam relapsi sint. Alij vero, qui nec relapsi sunt, nec in pertinacia perseuerant, nec alios peruerterunt, licet in rigore mortem nihilominus promerentur, ordinarie tamen mortis pœna affici non solent, vt docet Sanctus Thomas quæst. 11. a. 4. sed ceteris perpetui, vt notarunt Gregorius de Valentia hic q. 1. pu. 3. Capetius lib. de modo coercendi hæreticos cap. 25. & 26. & Azor lib. 8. cap. 14. q. 7.

130 IV. Credentes hæreticis (hoc est, generatim credentes cum pertinacia ea, quæ speciatim credunt hæretici) item faucentes, recipientes hæreticos, quæ tales sunt, hoc est, facientes suo hospitio, fauore, vel defensione, vt hæretici securius suos errores prædicent; vel vt occulte latitent, ne deprehendantur à Magistratu, vel vt hæresis quoquo modo diutius duret, posse quidem merito ab Ecclesia puniri; non secus ac ipsos hæreticos: attamen re ipsa non incurre omnes pœnas hæreticorum, sed eas tantum quæ contra ipsos specialiter late sunt, scilicet excommunicationis, infamiae, & alias, quæ numerantur in capit. *Excommunicamus* 1. §. *Credentes*, de hæretic. & capit. *Accusatur*, de hæret. in 6. Plura citati, nominatim Azor cit. lib. 8. cap. 15.

DVBIVM VII.

De peccato blasphemiae; speciatim etiam in Spiritum Sanctum; quid, quale, quantum, & quomplex sit hoc peccatum.

S. Thomas 2. 2. q. 13. & 14.

131 **A**git S. Thomas de blasphemia, tanquam vitio opposito fidei, ratione confessionis externæ; licet alioqui non minori ratione inter vitia Religionis opposita recenferi potuisset, vt inferius patebit. De qua

Quæritur primo, quid sit blasphemia, & quomodo committatur. Respondeo. Blasphemia generatim, iuxta Budæum, *nocens dictum*, iuxta Hieronymum in epistolam ad Ephesios 4. Maledicentiam seu execrationem alicuius boni significat. In proposito autem, ex communi, tam Ecclesiasticorum, quam profanorum Scriptorum vsu, significat contumeliam quandam aduersus Deum, qua vt docet S. Thomas quæst. 13. art. 1. seu per verba, seu per facta, (siue in actu signato,

siue in actu exercito) impie Deo tribuitur, quod ei non conuenit, aut ei detrahitur, quod conuenit. Quo fit, vt ad perfectam blasphemiam requiratur malitia quædam voluntatis, detestantis, & quantum in se est laedere volentis diuinum honorem, vt ex S. Thoma cit. art. 1. ad 1. recte notarunt Bannes & Valentia ibidem, licet alioqui indirecte seu interpretatiue velle derogare diuino honori, per verbum vel factum Deo contumeliosum, satis sit ad rationem blasphemiae in communi, iuxta eosdem.

132 Committi potest blasphemia varijs modis, qui non quidem specie essentiali, sed grauitate multum subinde inter se differunt, iuxta Caietanum quæst. 13. a. 1. Primo enim committi potest tam signis externis, quam solo conceptu & apprehensione mentis, iuncta impiæ euidam indignationi erga Deum, & voluntati eum inhonorandi; siue interim per infidelitatem præbeatur assensus falsæ conceptioni, siue non, vt recte cum sancto Thoma, docent Caietanus, Bannes, Valentia quæst. 13. art. 1. Licet enim homini contumelia re ipsa non irrogetur, nisi externo signo; contumelia tamen in Deum, qui æque mentem, ac signa externa intelligit, etiam sola cogitatione mentis consummari potest.

133 Secundo fieri potest oratione non solù enuntiatua, sed etiam optatiua, vel imperatiua, vt docent iidem, siue ea oratio directe ad Deum, siue ad homines, aut aliam rem creatam dirigatur.

Tertio committi potest, non solum in actu quasi signato, sed etiam in actu exercito; cum, quis videlicet ipso modo loquendi, aut agendi, significat, *Deum esse contemptibilem*; licet expressis & signantibus verbis nihil falsum, *Deo* tribuatur; vt quidem fit, cum indigne nominantur quædam membra Christi iuxta omnes.

134 Quarto committitur etiam, vt notauit S. Thomas eodem a. 1. ad 2. & 3. ex communi, ab eo, qui nulla Dei mentione facta, impie creaturis tribuit, quod Dei proprium est, aut Sanctos tanquam amicos & seruos Dei maledictis, aut contumelijs incessit; aut etiam alias res sacras, tanquam diuinitus institutas, probrosa voce dehonestat, dicendo v. g. centum Sacramenta te, &c. In quibus verbis, præter dirum maledictum, inest etiam blasphemia, tum ob Sacramentorum numerum contra fidem contemptim multiplicatum, tum ob rei sacræ ad peruersum vsu inuocata dehonestationem; si quidem vlllo modo hæc imprecatio in contemptum etiam ipsius Dei, seu rei sacræ vsurpetur.

Denique quoties quis contemptim affirmat aliquid de Deo, quod ei non competit, vel negat, quod ei conuenit, vel certe quæ Dei sunt irreuerenter nominat, irridendo, aut per ea turpiter & inhoneste iurando, blasphemus est, vt recte Azor tom. 1. lib. 9. cap. 28. q. 2.

135 Qui vero, vt fieri solet, ex indignatione solum erga alium hominem, aut bestiam, &c. non erga Deum, temere pronuntiaret Corpus vel sanguinem, aut Vulnera *Dei*, (addo ego, Sacramenta *Dei*) nihil vterius peruersi subintelli-